

GRZEGORZ POŹNIAK

Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Opolskiego

<https://orcid.org/0000-0002-0529-1025>

grzegorz.pozniak@uni.opole.pl

Sprawozdanie z działalności Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w roku szkolnym 2021/2022

Rok szkolny 2021/2022 był XLVIII rokiem pracy Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu. Działalność edukacyjną rozpoczęliśmy w pierwszych dniach września 2021 r., przystępując do zajęć dydaktycznych. Uroczysta inauguracja roku szkolnego miała miejsce 20 października 2021 r. Po Mszy św. wręczyliśmy dyplomy naszym absolwentom. Byli to: Maciej Cykowski, Monika Janik i Mariette Weidler. Kierunek „organista – studium podyplomowe” ukończyła natomiast Katarzyna Mateja. Tego dnia swoje indeksy odebrali uczniowie II roku kierunku „organista” oraz I roku „wokalistyki – piosenki religijnej”.

Za przebieg roku sprawozdawczego szczególną wdzięczność pracownicy i słuchacze Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej kierują w stronę osób związanych z patronatem kościelnym i środowiskiem naukowym. Są to: biskup opolski Andrzej Czaja wraz z księżmi biskupami pomocniczymi Pawłem Stobrawą i Rudolfem Pierskałą oraz dyrektor Wydziału Finansowo-Gospodarczego Kurii Diecezjalnej w Opolu – ks. dr Ginter Żmuda. Wymienić wreszcie należy tu również pracowników muzykologii Uniwersytetu Opolskiego (warto w tym miejscu nadmienić, że 26 kwietnia 2022 r., decyzją Rady Instytutu Historii, rozrosła się ona do dwóch katedr – oprócz dotychczasowej Katedry Muzykologii w ramach Instytutu Historii działa ponadto Katedra Historii Kultury i Sztuki). Wszystkim wyżej wymienionym osobom oraz różnym instytucjom z nami współpracującym należą się serdeczne wyrazy szacunku i podziękowanie za wszelką pomoc, życzliwość oraz inspirację.

Smutnym obowiązkiem jest odnotowanie w niniejszym sprawozdaniu śmierci ks. prof. dr. hab. Helmuta J. Sobeczki (1939–2021), pierwszego i długoletniego dyrektora szkoły organistowskiej w Opolu, także jej współzałożyciela. Ksiądz profesor zmarł 17 października 2021 r. Jego pamięć i wdzięczność za troskę o muzykę liturgiczną na Śląsku Opolskim uczciliśmy śpiewem chóru złożonego z uczniów i nauczycieli podczas Mszy św. eksportacyjnej w opolskiej katedrze.

Opis wydarzeń roku sprawozdawczego należy rozpocząć od faktu, którego nie sposób opisywać inaczej, jak „złotymi literami”: już to z powodu jego wagi dla codziennego bytu naszej jednostki, już to z racji, że wytycza on być może *modus vivendi* dla wielu instytucji Kościoła katolickiego w Polsce. 22 listopada 2021 r. w katowickiej Kurii Archidiecezjalnej odbyło się spotkanie w sprawie otwarcia w Katowicach Studium Muzyki Kościelnej im. ks. Roberta Gajdy jako wydziału zamiejscowego Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu. Dwa dni później podpisana została „umowa współpracy pomiędzy Kurią Diecezjalną w Opolu a Kurią Metropolitalną w Katowicach w zakresie współpracy muzyczno-kościelnej w obszarze edukacji”. Z tym dniem muzyczno-kościelny ośrodek katowicki stał się filią (wydziałem zamiejscowym) Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu. Jego dyrektorem został mianowany dr Michał Duźniak, pracownik Akademii Muzycznej w Katowicach. Nowa sytuacja organizacyjna naszej jednostki przełożyła się na konieczność wielu wizyt w Katowicach, których celem było administracyjno-prawne zorganizowanie tamtejszego ośrodka. Inauguracja Wydziału Zamiejscowego DIMK – Studium Muzyki Kościelnej im. ks. R. Gajdy miała miejsce 5 stycznia 2022 r. w Katowicach, zaś działania organizacyjno-formalne w zakresie sporządzenia potrzebnej dokumentacji wydziału zamiejscowego zakończyły się wspólnym posiedzeniem rady pedagogicznej Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu oraz rady pedagogicznej Studium Muzyki Kościelnej im. ks. Roberta Gajdy w Katowicach (Wydział Zamiejscowy DIMK), co miało miejsce 18 maja 2022 r. w Opolu.

W sprawozdaniu za rok szkolny 2021/2022 wypada wspomnieć też o pandemii koronawirusa. Nie podlegaliśmy już wprawdzie takiemu rygorowi sanitarnemu, jak w zeszłych latach, ale konsekwencje wcześniejszej konieczności zaniechania wielu działań, planów, projektów itd. będą jeszcze długo wpływać na *praesens* Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu.

Goście w DIMK

W Diecezjalnym Instytucie Muzyki Kościelnej gościli:

- 30 marca 2022 r. – Aimi Kobayashi – laureatka Konkursów Chopinowskich w 2015 r. (XVII) i 2021 r. (XVIII);
- 9–12 maja 2022 r. – prof. Tatiana Krkjielić i prof. Bojan Martinović (Muzyka Akademija Univerziteta Crne Gore in Cetinje, Czarnogóra);
- 7 czerwca 2022 r. – dwie grupy studentów muzykologii Uniwersytetu Wrocławskiego wraz z dyrektorem Instytutu Muzykologii UW, prof. dr. hab. Remigiuszem Pośpiechem, oraz dr Agnieszką Drożdżewską;
- 1–8 lipca 2022 r. – prof. Maja Smiljanić-Radić z Akademii Muzycznej w Belgradzie.

W tym miejscu należy nadmienić, że w połowie września do DIMK zaczęły uczęszczać trzy dziewczynki z Afganistanu, które uczyły się u nas podstaw muzyki. Były to ofiary tragicznych wydarzeń w ich ojczyźnie. Ich przygoda z naszą szkołą zakończyła się w czerwcu roku sprawozdawczego.

Życie koncertowe

Diecezjalny Instytut Muzyki Kościelnej w Opolu przygotował następujące koncerty w roku sprawozdawczym:

- 12 grudnia 2021 r. chór żeński DIMK *Opolienses Puellae Cantantes* (dyr. E. Szendzielorz) wystąpił w Nowej Cerekwi z koncertem adwentowym, akompaniował Łukasz Sadło;
- 19 grudnia 2021 r. chór mieszany DIMK *Schola Cantorum Opoliensis* (dyr. A. Sikora) wraz z solistami wystąpił w Opolu-Szczepanowicach i Tarnowie Opolskim z koncertem prezentującym twórczość maryjną C.J.A. Hoffmanna, akompaniował Michał Blechinger;
- 27 lutego 2022 r. w dawnym kościółku ewangelickim w Prószkowie odbył się koncert chóru mieszanego DIMK *Schola Cantorum Opoliensis*. (dyr. A. Sikora). W roli solisty wystąpił ks. Rafał Rusin, akompaniował natomiast Michał Blechineger;
- 1 maja 2022 r. w Obrowcu z repertuarem maryjnym wystąpił zespół żeński *Opolienses Puellae Cantantes* (dyr. E. Szendzielorz), akompaniował Ł. Mandola;

- 29 maja 2022 r. chór żeński *Opolienses Puellae Cantantes* (dyr. E. Szendzielorz) wystąpił z repertuarem maryjnym w kościele św. Apostołów Piotra i Pawła w Chróście Opolskiej, akompaniował Łukasz Sadło;
- 12 czerwca 2022 r. w kościele św. Józefa Robotnika w Węgrach odbył się koncert z udziałem chóru żeńskiego DIMK *Opolienses Puellae Cantantes* (dyr. E. Szendzielorz), klasy organowej mgr Julianny Trinczek oraz słuchaczy podyplomowego kierunku „prowadzenie zespołów śpiewaczych”.

Styczeń tradycyjnie upłynął pod znakiem kolędowania:

- chór żeński DIMK *Opolienses Puellae Cantantes* (dyr. E. Szendzielorz) zaprezentował się w kościele pw. św. Józefa w Opolu-Szczepanowicach (wspólnie z chórem dziecięcym);
- chór uczniowski (dyr. B. Malik) koncertował w kościele Matki Boskiej Bolesnej i św. Wojciecha w Opolu, akompaniowali Łukasz Mandola i Łukasz Sadło;
- zespół gospel słuchaczy kierunku „wokalistyka – piosenka religijna” (dyr. K. Piasecka) wystąpił w kościele pw. Wniebowzięcia NMP w Opolu-Gosławicach.

Inna działalność

W roku sprawozdawczym wiele uwagi poświęciliśmy obecności w mediach oraz na rynku wydawniczym. Dzięki życzliwości Radia DOXA, które zawsze bezproblemowo realizuje nasze prośby o produkcję spotów reklamowych oraz ich nieodpłatną emisję, wypadało nam przyjąć zaproszenie do kolejnej już edycji audycji *Uczymy piękna*, która realizowana była we wszystkie pierwsze soboty miesiąca. Byliśmy jednakże obecni na łamach wielu innych rozgłośni i szeroko pojętym rynku medialnym. Łatwo zauważalna, z uwagi na jej obfitość, była nasza obecność w mediach społecznościowych: Facebooku, Twitterze, Instagramie oraz w serwisie YouTube. Warto odnotować, że z okazji wspomnienia św. Cecylii DIMK odwiedziła telewizja TVP 3 Opole, a przygotowany materiał został wyemitowany także na antenie TVP 1.

Przeprowadzony został „V Ogólnopolski Konkurs Literacki – *Muzyka jest piękna* – bajka-opowiadanie dla dzieci”, organizowany przez Diecezjalny Instytut Muzyki Kościelnej w Opolu. Celem konkursu jest promocja wartościowej literacko i graficznie bajki-opowiadania dla dzieci (w wieku do 12 lat), która będzie pomocą edukacyjną w zakresie szeroko pojętego elementarza zasad mu-

zyki. Do konkursu literackiego zgłoszono 4 prace; jury nie przyznało nagrody głównej.

Duszpasterstwo muzyków kościelnych nie przeprowadziło adwentowego dnia skupienia dla muzyków kościelnych z uwagi na reżim sanitarny, natomiast odbył się wielkopostny dzień skupienia oraz rekolekcje wakacyjne. 2 kwietnia odbył się XVIII Przegląd Scholi Liturgicznych Diecezji Opolskiej *Wrzosola* we Wrzoscach, ale koronawirus uniemożliwił organizację przeglądu i pielgrzymki chórów parafialnych.

Z innych ważnych punktów roku sprawozdawczego wymienić należy:

- w dniach 9–11 sierpnia 2021 r. warsztaty na Górze Świętej Anny odbywał chór żeński DIMK *Opolienses Puellae Cantantes* pod kierunkiem Eweliny Szendzielorz;
- w dniach 10–12 września 2021 r. Ewelina Szendzielorz i autor niniejszego sprawozdania prowadzili w Carlsbergu (centrum oazowe) warsztaty dla chóru mieszanego Polskiej Misji Katolickiej we Frankfurcie nad Menem (dyr. Karolina Makuła);
- w dniach 17–18 września 2021 r. byliśmy obecni na Festiwalu Zajęć Poza-lekcyjnych, którego organizatorem była opolska *Talentownia*;
- w dniach 29–30 października 2021 r. chór mieszany DIMK *Schola Cantorum Opoliensis* odbywał z Anną Sikorą warsztaty na Górze Świętej Anny;
- 13 listopada 2021 r. odbyła się Ogólnopolska Pielgrzymka Muzyków Kościelnych na Jasną Górę z udziałem naszych przedstawicieli, gdzie zaprezentowane zostały również nasze wydawnictwa;
- 20 listopada 2021 r. piszący te słowa wziął udział w obchodach jubileuszu 25-lecia Studium Muzyki Kościelnej i 20-lecia Diecezjalnej Szkoły Organistowskiej II stopnia w Gliwicach;
- w grudniu odbyły się poremontowe poświęcenia organów w Opolu-Grudziach i Chróścicach. Poświęceń dokonał i kazania wygłosił autor niniejszych słów, a koncerty organowe zagrał Michał Blechinger;
- w soboty adwentowe zorganizowaliśmy cykl wykładów otwartych *O muzyce i z muzyką przy wieńcu adwentowym*. W roli prelegentów wystąpili w kolejności: piszący te słowa, ks. dr Piotr Borowiak, ks. dr hab. Franciszek Koenig, prof. UO, i ks. dr hab. Erwin Mateja, prof. UO. Każde spotkanie ubogaciła niespodzianka muzyczna i wydawnicza;
- 2 kwietnia 2022 r. autor niniejszego sprawozdania wygłosił referat na temat dziedzictwa muzyczno-kościelnego diecezji opolskiej z okazji 50-lecia jej istnienia. Wydarzenie to odbyło się w ramach Wielkopostnych Wykładów Otwartych, organizowanych w auli Muzeum Diecezjalnego w Opolu;

- 4 kwietnia 2022 r. Diecezjalny Instytut Muzyki Kościelnej w Opolu współorganizował z muzykologią Uniwersytetu Opolskiego II Ogólnopolską Konferencję Naukową *Creare et cantare*, która odbyła się w Filharmonii Opolskiej im. Józefa Elsnera. Do Opola przybyli przedstawiciele ośrodków naukowych z całej Polski;
- 13 maja 2022 r. nasi uczniowie Ogródka Muzycznego odbyli wycieczkę do opolskiej katedry, gdzie zapoznawali się z tamtejszymi organami.

W roku sprawozdawczym dwukrotnie odbył się Festiwal Młodych Organistów im. Śląskich Muzyków Kościelnych. 17 września 2021 r. w Nowej Cerekwi zrealizowana została edycja zaległa, której przeprowadzenie nie było możliwe z uwagi na pandemię koronawirusa. Poprowadził ją dr Tomáš Thon z Opawy (organista, właściciel wydawnictwa ARThon), prezentując dawną czeską muzykę organową. Kolejny raz spotkaliśmy się 27 maja 2022 r. w Tarnowie Opolskim. Zajęcia dla młodych organistów (kurs improwizacji organowej oraz interpretacji literatury organowej) prowadził prof. Markus Rupprecht, prorektor HfKM w Ratyzbonie. Odbył się także konkurs. Umiejętności oceniali: prof. Markus Rupprecht, ks. dr hab. Francisek Koenig, prof. UO, oraz ks. Bogdan Kicingier.

Granting

W roku sprawozdawczym zrealizowaliśmy zadanie publiczne pt. *Gizela Skop – Tarnowskie Góry w historii muzyki kościelnej na Śląsku*, którego donatorem była gmina Tarnowskie Góry, oraz uzyskaliśmy dofinansowanie z gminy Nysa dla naszej działalności wydawniczej.

Działalność wydawnicza

W roku sprawozdawczym ukazał się w naszym wydawnictwie SINDRUK-DI-MK szereg publikacji:

- M. ALICO, *Rodzinna kolacja*, Opole 2021, ss. 24.
- M. ALICO, *Wigilijny wieczór Fryderyka*, Opole 2021, ss. 20.
- M. SZOSTAK, *The Organ as a Source of Inspiration: The Rebirth of a Giant (Paris – Vatican – Licheń)*. *Organy jako źródło inspiracji: odrodzenie giganta (Paryż – Watykan – Licheń)* (Opoliensis Musica Ecclesiastica 9), Warszawa 2021, ss. 583.

- P. PASTERNAK, *Tadeusz Rajkowski. Działalność organmistrzowska* (Opoliensis Musica Ecclesiastica 10), Opole 2021, ss. 296.
- *Z Regimą Kudlą rozmawiają Dominika Gorgosz-Złoty i Ewelina Szendzielorz* (Śląska Fermata 3), Opole 2022, ss. 32 – promocja książki miała miejsce 27 lutego 2022 r. w Turzu (parafii, z której pochodzi Regina Kudła) oraz 26 marca 2022 r. podczas wielkopostnego dnia skupienia dla muzyków kościelnych w Gliwicach.
- *Z Gizelą Marią Skop rozmawia Ewelina Szendzielorz* (Śląska Fermata 4), Opole 2022, ss. 144.
- G. POŹNIAK (red.), „Folia Organologica” 4 (2021), ss. 188.

W kontekście naszej działalności wydawniczej zauważyć należy, że 1 grudnia 2021 r. Ministerstwo Edukacji i Nauki ogłosiło nową listę czasopism punktowanych, na której umieszczony został rocznik „Folia Organologica. International yearbook of organ and organ music”, otrzymując 20 pkt.

W dniach 23–26 września 2021 r. wzięliśmy udział w XXVI Targach Wydawców Katolickich w Warszawie. Nagrodę FENIKS Specjalny 2021 otrzymał piszący te słowa, dyrektor Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu. Jak czytamy na dyplomie:

Nagroda jest dowodem uznania dla dorobku naukowego i popularyzatorskiego Laureata w obszarze muzyki organowej, którego działalność badawcza koncentruje się wokół zagadnień muzyki liturgicznej, prawodawstwa muzyczno-liturgicznego, organoznawstwa i historii muzyki organowej Śląska. Swoją pasję do dźwięków i nut realizuje także na polu promowania popularnej muzyki religijnej.

Ponadto w kategoriach: „Dzieła Zebrane” nagrodzono naszą serię: *W służbie Słowa, W służbie metafory, W służbie dźwięku, W służbie muzyki*”. Z kolei w kategorii „Muzyka Chrześcijańska Klasyczna” wyróżniono dwie płyty CD z serii *Organy Śląska Opolskiego*. Były to: *Improvisationes*, wykonawca: Markus Rupprecht, oraz *Sonare Deo et populo*, wykonawca: Waław Golonka.

Wypada wyrazić nadzieję, że nasze serie wydawnicze w dalszym ciągu przedkładać będą polskiemu czytelnikowi wartościowe pozycje naukowe, jak również odpowiadać będą zapotrzebowaniu muzyków kościelnych na szeroko pojętą literaturę muzyczno-kościelną. Taka jest właśnie definicja programu wydawniczego DIMK, który współpracuje w tym zakresie z Zakładem Poligraficznym Sindruk (dyr. E. Kowalcze).

Z inwestycji finansowo-inwestycyjnych w roku sprawozdawczym wymienić należy zakup nowego pianina do sali Maxa Filkego oraz tradycyjną promocję tzw. 1%.

Oczywiście, to jedynie niektóre z wydarzeń. Mimo trudności cieszymy się z tego, że dobrostan i rozwój muzyki kościelnej Kościoła opolskiego jest przede wszystkim dziełem wspólnym. Wszyscy musimy pamiętać, że to mnogość, wielowymiarowość i suma naszych talentów oraz różnego rodzaju zaangażowania przekładają się na rozśpiewany na chwałę Bożą Śląsk Opolski.

Statystyki

Po egzaminach wstępnych i cyklu rekrutacyjnym liczba uczniów Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej wynosiła 84 osoby. Na kierunku „organista” uczyło się 48 osób (I – 11 osób; II – 7 osób; III – 16 osób; IV – 9 osób; V – 5 osób). Na kierunku „organista – studium podyplomowe” uczyła się 1 osoba, na kierunku „podstawowe Kształcenie Muzyczne dla Dzieci – Ogródek Muzyczny” – 13 dzieci, w ramach „kursu przygotowawczego” kształciło się 5 osób. W roku sprawozdawczym ponownie pracował kierunek „wokalistyka – piosenka religijna”, na którym uczyło się 6 słuchaczy. W naszych zespołach śpiewaczych zaangażowanych było ok. 100 osób. Ponadto w roku sprawozdawczym prowadziliśmy kurs psalterzystów, na który uczęszczało 10 osób. Razem każdego tygodnia przychodziło do nas prawie 200 osób na zajęcia.

Z naszego grona pedagogicznego odeszli: mgr Tadeusz Eckert i ks. mgr Daniel Nowak. Przywitaliśmy z kolei wśród nas Joannę Rosicką, która podjęła zadania zmierzające do odtworzenia chóru chłopięcego po pandemii. Łącznie grono pedagogiczne w roku sprawozdawczym tworzyło 17 pracowników, a także 4 profesorów gościnnych: prof. Kathleen McIntosh, prof. Stefan Baier, prof. emeritus Saori Makino i prof. Seiji Makino. Dodatkowo w naszym Instytucie funkcjonuje Pracownia Badań Naukowych tworzona przez dr. Andrzeja Prasała, ks. dr. hab. Roberta Bernagiewicza, ks. dr. Piotra Borowiaka oraz mgr Ewelinę Szendzielorz. Ponadto za przestrzeganie przepisów prawnych przez DIMK odpowiadał mgr Mateusz Sikora, obowiązki księgowej podejmowała mgr Irena Stężala, a kadrowej – mgr Ewelina Szendzielorz.

Rok szkolny 2021/2022 zakończyliśmy 11 czerwca uroczystą Mszą św. dziękczynną za mijający rok nauki. Odprawiona została w kościele „na górce”, a podczas niej pobłogosławieni zostali absolwenci kursu dla psalterzystów.

Na koniec proszę przyjąć moje najszczerze podziękowania za całokształt pracy i zaangażowania na polu muzyki kościelnej w diecezji opolskiej. Zarządowi DIMK i radzie pedagogicznej dziękuję za podejmowanie trudu edukacyjnego w naszej szkole; dziękuję za wyrozumiałość, zaangażowanie oraz wszelką pomoc i życzliwość; dziękuję za wszelką kreatywność i współpracę. Wypada mi życzyć, a jednocześnie modlitewnie prosić, by nowy rok szkolny był równie obfity w Boże błogosławieństwo dla nas wszystkich: nauczycieli, osób odpowiedzialnych i całego grona muzyków kościelnych diecezji opolskiej.

